

Korupcia na Slovensku: vnímanie korupcie na slovenských vysokých školách

Korupcia je problémom demokracie na Slovensku. Je jednou z veľkých prekážok rozvoja Slovenska, pretože znižuje potenciálne podmienky pre väčší hospodársky rast. Vysoká miera korupcie spôsobuje, že investície sa stávajú menej produktívne a oberá krajinu o jej bohatstvo. Vedie k vážnemu porušovaniu ekonomických práv. Podieľa sa na ničení ekonomiky a odsudzuje obyvateľstvo k nezamestnanosti, hladu a bezdomovectvu. Slovensko sa v roku 2020 podľa hodnotenia Transparency International umiestnila na 60. mieste v celosvetovom rebríčku vnímania korupcie. „Slovensko dosiahlo 49 bodov zo 100 možných, o bod menej ako pred rokom. Z krajín EÚ sú za Slovenskom len štyri krajiny, a to Chorvátsko, Bulharsko, Maďarsko a Rumunsko“¹. Od začiatku tretej vlády Roberta Fica (2016) sa krajina posunula až o 6 priečok nižšie, teda miera vnímanej korupcie sa zvýšila. Posledné veľké škandály však znepokojujú ešte viac, keďže sa týkajú mnohých odvetví od súdnictva, cez prokuratúru a políciu až po poľnohospodárske kauzy.

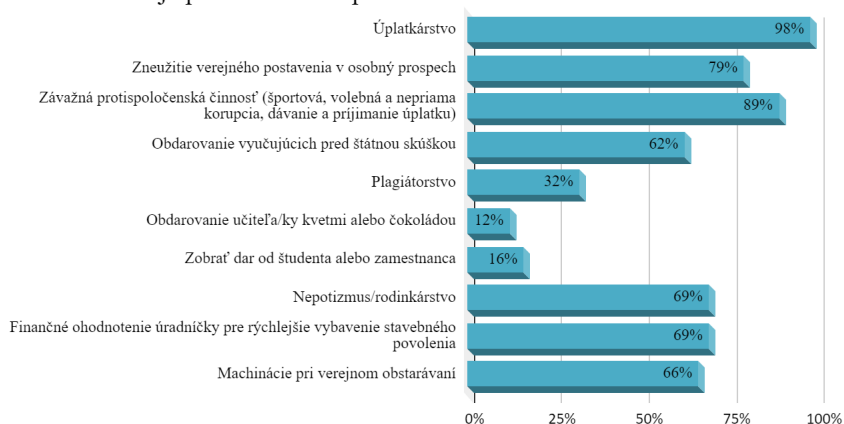


Som študentka a korupciu vnímam ako problém celej spoločnosti. Preto ma zaujímalo ako vnímajú korupciu iní študenti, či zamestnanci vysokých škôl. V tejto súvislosti som sa snažila poznať mieru korupcie na Slovensku vnímanú na vysokých školách skrze príčiny a súvislosti, ktoré podporujú korupciu, vystavenie týmto činom a reakciu na ne, inštitucionálny a občiansky výkon v boji proti problému a následkom korupcie. Dotazník s vopred štruktúrovanými otázkami sa uskutočnil na stratifikovanej vzorke 153 študentov a zamestnancov škôl patriacich do 17 vysokých škôl.

Hlavné kvantitatívne výsledky uskutočneného prieskumu sú uvedené nižšie :

Vo všeobecnosti vnímajú študenti a zamestnanci vysokých škôl korupciu ako **úplatkárstvo** (98%), **závažnú protispoločenskú činnosť** (športová, volebná a nepriama korupcia, dávanie a prijímanie úplatku) (89 %), **zneužitie verejného postavenia na osobný prospech** (79,1%) a **rodinkárstvo** (69,1%). Za najskorumpovanejšiu inštitúciu majú respondenti politické strany, ktoré v prieskume dostali známku 4,5 (5=najhoršia známka). So

Čo všetko je podľa Vás korupcia?

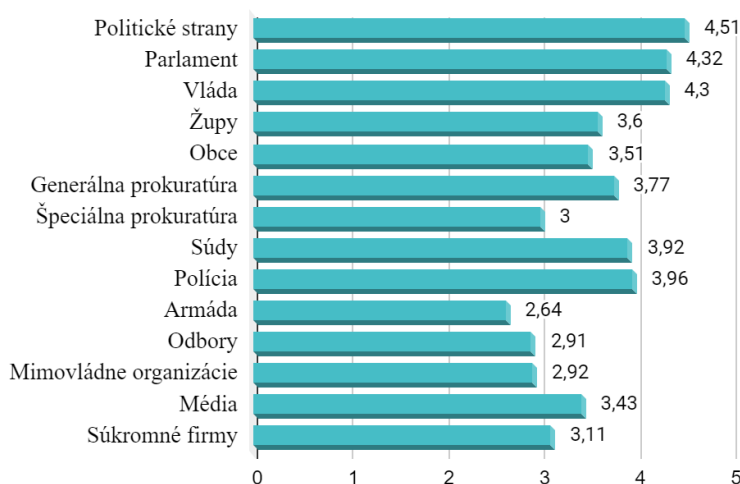


¹ <https://transparency.sk/sk/index-korupcie-2020-dozvuky-vlady-smeru-stiahli-slovensko-az-za-grecko/>

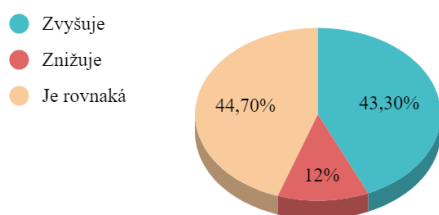
známkou 4,3 nasledoval Parlament a Vláda SR. Naopak najmenej skorumpovaná inštitúcia je podľa nich Armáda so známkou 2,6.

Až 85,7 % respondentov je presvedčených, že **korupcia je pre Slovensko bežným javom**, 13% percent tiež uvádza, že korupcia na Slovensku existuje ale nestretávajú sa s ňou osobne. Len 12% opýtaných si myslí, že miera korupcie na Slovensku sa znižuje. Naopak viac ako 80% si myslí, že sa zvyšuje alebo je stále rovnaká. Zaujímavým momentom výskumu je zistenie, že pre **47,2% je korupcia akceptovateľná v prípade ak ide o zdravie** a pre takmer 40 % nie je akceptovateľná v žiadnom prípade.

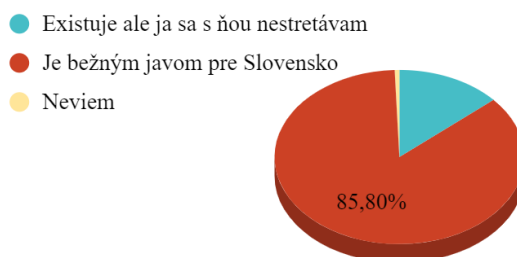
Ktoré z nasledujúcich subjektov vnímate ako inštitúcie s najvyššou mierou korupcie?



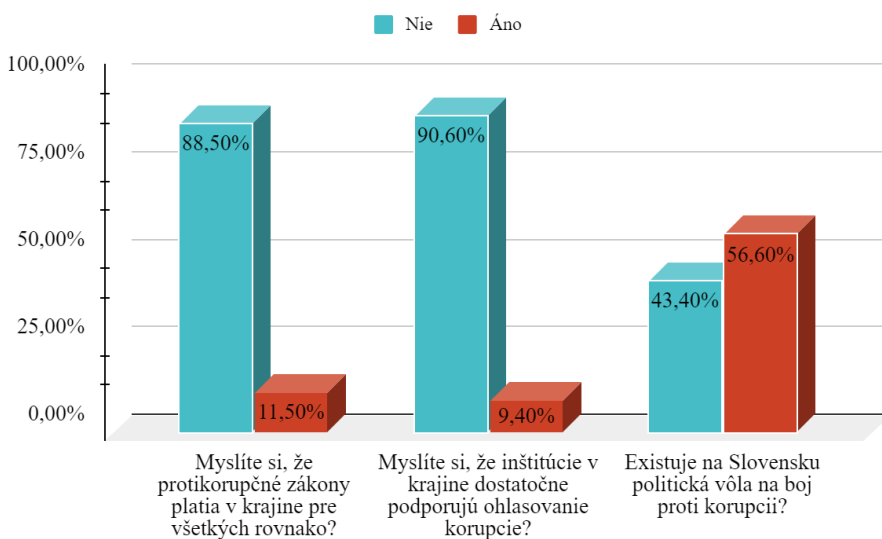
Podľa sa Vás miera korupcie na Slovensku?



Ako vnímate prítomnosť korupcie na Slovensku?

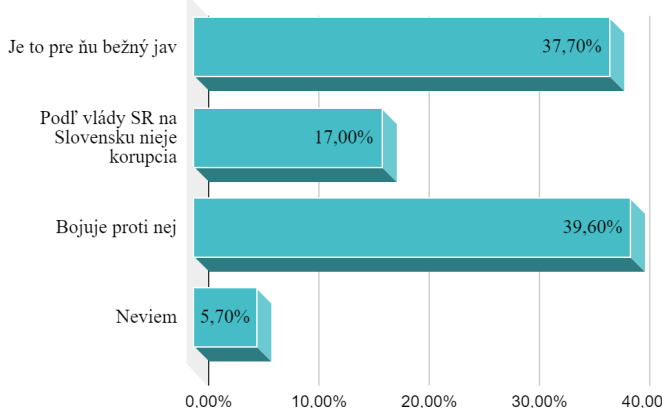


Protikorupčná legislatíva na Slovensku podľa hodnotenia organizácie OECD vôbec nie je zlá, napriek tomu si až **88,50% respondentov myslí, že protikorupčné zákony neplatia pre všetkých rovnako** a že inštitúcie sú príliš slabé pri nahlasovaní korupcie. Avšak viac ako polovica je presvedčená, že na Slovensku **existuje politická vôľa na boj proti korupcii**. Taktiež je dôležité podotknúť, že až 69,8% odpovedajúcich je presvedčených, že vláda SR spravuje verejné prostriedky zle. Z ďalšej odpovede vyplýva, že približne 40% si myslí, že napriek tomu aktuálna vláda bojuje proti korupcii a len 17% si je istých, že podľa vlády SR na Slovensku korupcia neexistuje.

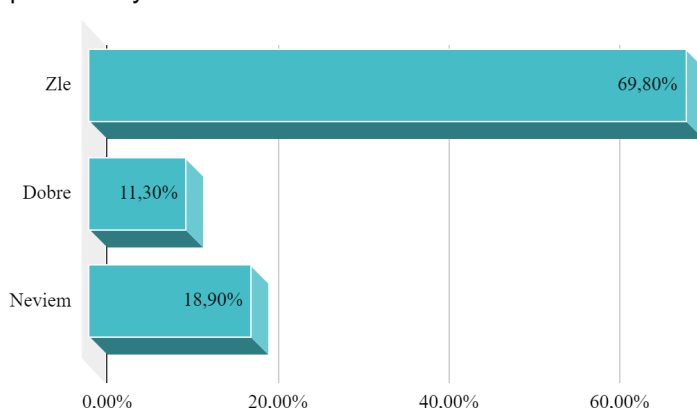


Slovensko je podľa Transparency International jednou zo 4 krajín z najhoršou mierou korupcie, až 73,60% opýtaných tvrdí, že je to preto, že v krajine chýbajú exemplárne tresty za korupciu a 11,60% respondentov si nemyslí, že Slovensko má problém s vysokou mierou korupcie. Medzi ďalšie faktory, ktoré podľa respondentov mohli ovplyvniť túto skutočnosť sú pozostatky komunizmu, slabé inštitúcie či vnímanie korupcie ako súčasť života Slovákov.

Ako podľa Vás aktuálna vláda vníma korupciu?



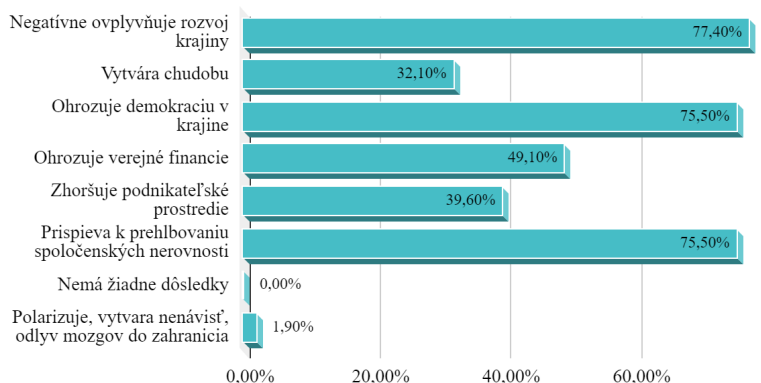
Ako podľa Vás spravuje vláda Slovenskej republiky verejné prostriedky?



Korupcia so sebou prináša mnohé negatívne dôsledky ktoré naburávajú systém demokracie. Viac ako **70% respondentov si myslí, že korupcia negatívne ovplyvňuje rozvoj krajiny**, ohrozuje demokraciu v krajine a prispieva k prehĺbovaniu spoločenských nerovností na Slovensku. **Až 85% opýtaných hovorí, že medializované korupčné škandály v nich vyvolávajú pocit nedôvery v inštitúcie a 68% percent hovorí, že stráca vieru, že za tvrdú prácu budú spravodlivo odmenení.** V rámci témy korupčných škandálov respondenti hodnotili aj inštitúcie, ktoré sú podľa ich názoru najúčinnnejšie v boji proti korupcii na Slovensku. **Najlepšie známkovanosťou inštitúciou sa stala Špeciálna prokuratúra, najhoršou Generálna prokuratúra.**

Ďalšie spektrum otázok sa venovalo postoju respondentov k oznamovaniu korupcie, k postaveniu sa už dokázanej korupcii či nahlasovaniu korupcii. **Až 79% respondentov z akademickej obce by nevolilo niekoho, o kom vedia, že si**

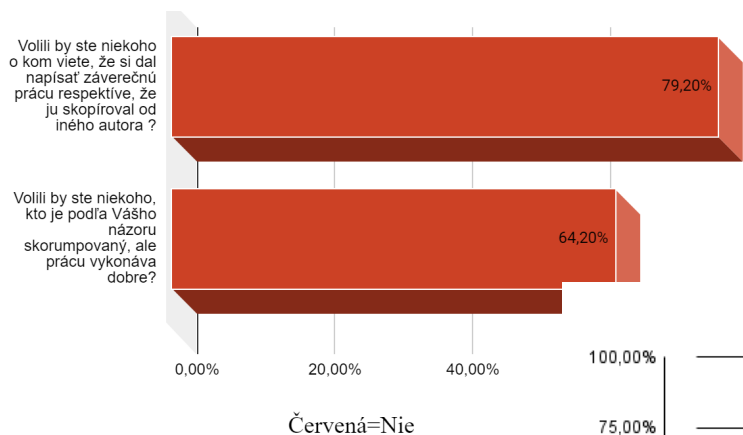
Aké hlavné dôsledky podľa Vás so sebou prináša korupcia (max.3 odpovede)



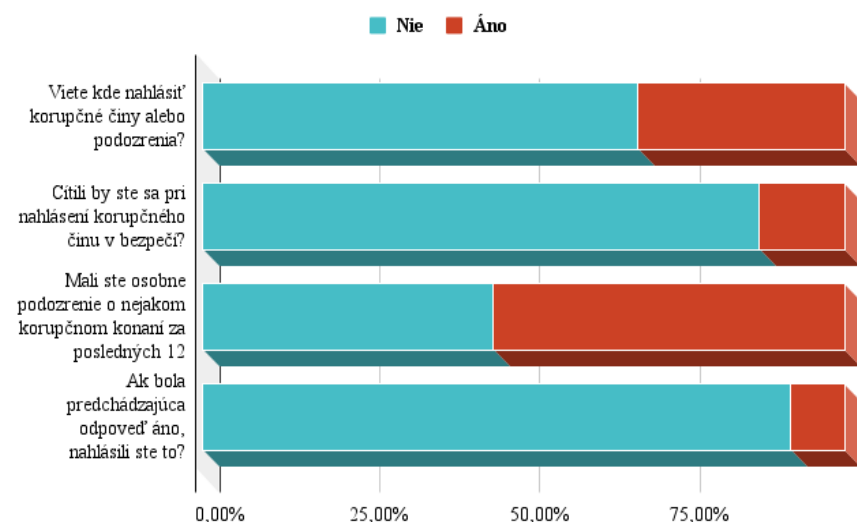
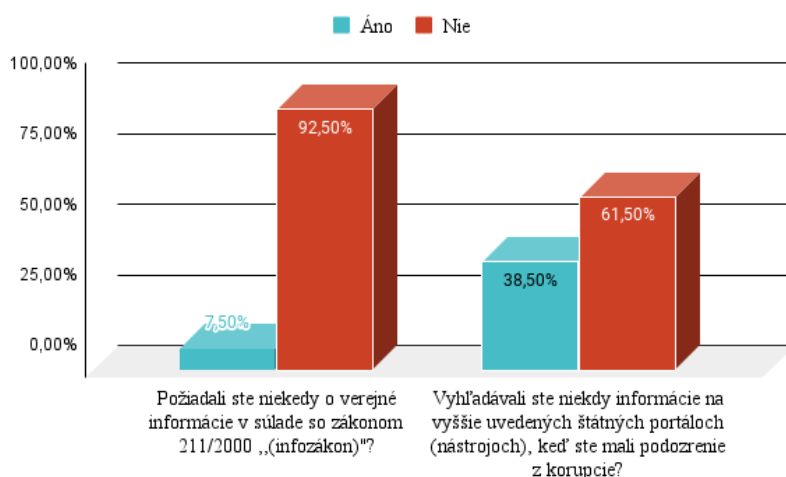
Prosím ohodnotte inštitúcie, ktoré podľa Vás najúčinnnejšie bojujú proti korupcii na Slovensku.



dal napísať svoju záverečnú prácu alebo ju skopíroval. Až 64% tvrdilo, že by nevolili niekoho o kom vedia, že je skorumpovaný, aj keď svoju prácu vykonáva dobre. Za najvhodnejší prostriedok na boj proti korupcii v krajine považujú zavedenie lepších nástrojov na odstránenie skorumpovaných úradníkov z ich pozície a zvýšenie povedomia v oblasti boja proti korupcii.



Až 67% odpovedalo, že nepozná nástroje akými možno kontrolovať hospodárenie obcí či štátu. Len 38,50% z tých čo poznali nástroje ako napríklad tzv. Infozákon, Úrad pre verejné obstarávanie, Katastrálny portál, Obchodný register, Centrálny register zmlúv, Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, v nich aj reálne vyhľadávalo informácie. Znepokojúcim faktom je odpoveď na otázku, či respondenti vedia, kde nahlásiť korupčné činy alebo podozrenia. **Až takmer 68% odpovedá, že nevie.**

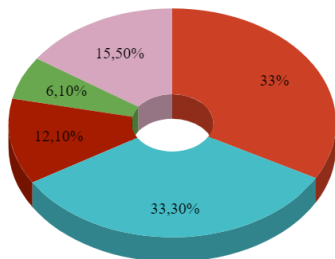


Presne 86,80% tvrdí, že by sa necítili bezpečne pri ohlásení korupcie. Tento aspekt môže byť faktorom, ktorý ovplyvňuje nahlásenie korupcie, keďže viac ako polovica respondentov sa za posledných 12 mesiacov stretlo s korupciou ale len 8,30% respondentov prípad reálne nahlásilo. Z toho približne 33% uvádza, že po nahlásení prípadu korupcie sa nestalo nič a až 67% nevie ako sa prípad ukončil. V prípade tých, ktorí o korupcii vedeli ale prípad nenahlásili hral

hlavnú rolu pocit, že je to strata času a aj tak sa nič nezmení, nedisponovali dôkazmi alebo neveria systému.

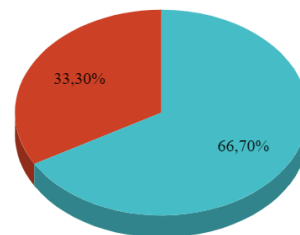
Ak ste prípad nenahlásili, tak prečo ?

- Nedisponoval som dôkazmi
- Je to strata času, nič by sa nevyriešilo
- Neverím systému
- Zo strachu
- Ostatné odpovede



Ak ste prípad nahlásili, aký výsledok malo nahlásanie?

- Neviem
- Nestalo sa nič



Záverečné zhrnutie:

Fenomén korupcie sa vyskytuje na celom svete. Nás sa dotýka o niečo viac. Je na mieste zamyslieť sa prečo a hovoriť o tom. Rozhodla som sa robiť takýto krátky výskum pretože ma zaujímalo ako je problém korupcie vnímaný na vysokoškolskej pôde. Respondenti tohto prieskumu mi potvrdili aké dôležité sú pre rozvoj krajiny kvalitné inštitúcie, ministerstvá, súdy, prokuratúra ale aj vzdelávanie. Určujú efektívnosť verejných služieb a politik v hospodárskej a sociálnej oblasti. Inštitucionálne kampane pomáhajú predchádzať korupcii a vyšetrowanie konkrétnych prípadov korupcie prispieva v boji proti korupcii. Mojm osobným poznaním je, že kľúčovým prvkom v boji proti korupcii je posilnenie účasti občanov. Taktiež, že informovaný a vzdelaný občan sa môže prostredníctvom volieb podieľať na zablokovaní nežiaducich, skorumpovaných kandidátov. Na záver pripomeniem, že všetky získané dáta prispievajú k riešeniu každého problému. Pre mňa tieto dáta predstavujú záväzok hovoriť nahlas o korupcii, o inštitúciách na, ktoré sa ľudia môžu obrátiť, o korupčnej kultúre na Slovensku a o možnostiach ako s korupciou bojovať.

Ak máte pocit, že o korupcii nemáte dostatočné informácie a chceli by ste sa o tejto závažnej protispoločenskej činnosti dozvedieť viac alebo by ste chceli niekomu túto problematiku priblížiť ale nevíete ako nato, skúste si prečítať manuál „Korupcia v kocke“, pripravený v rámci Nadácie Zastavme Korupciu, ktorý si môžete stiahnuť tu: <https://komunita.zastavmekorupciu.sk/2016/10/17/korupcia-v-kocke/>.

Volám sa Denisa Augustinová, som doktorandkou na FPVaMV UMB. Projekt: „Korupcia na Slovensku: vnímanie korupcie na slovenských vysokých školách” som robila v rámci Protikorupčnej akadémie organizovanej Komunitou Zastavme Korupciu, ktorej som účastníčkou.
